

การบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*
BUDGET MANAGEMENT BASED ON THE GOOD GOVERNANCE OF SCHOOL
ADMINISTRATORS OF THE EDUCATION OPPORTUNITY EXPANSION
SCHOOL UNDER THE ROI ET PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

จารุวัฒน์ ปาสาโก¹, จิราภรณ์ ผันสว่าง², กฤตยากร ลดาวัลย์³
Jaruwat Pasako¹, Jiraporn Phansawang², Kittayakorn Ladawan³
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2,3}
Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2,3}
Email : nang2533@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 3) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 285 คน และ ผู้ให้สัมภาษณ์ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบ สมมติฐานโดยใช้ t-test (Independent Samples) และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันมีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น เพศ ที่แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 3) แนวการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษาและครู ได้แนวทาง ดังนี้ (1)ผู้บริหาร สถานศึกษายึดกฎระเบียบในการจัดทำและเสนอของบประมาณโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมใน สถานศึกษาและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วม (2)ผู้บริหารมีความเป็นกลางในการจัดสรร งบประมาณและจัดสรรให้เพียงพอต่อความจำเป็นและจัดสรรอย่างโปร่งใส (3)สถานศึกษาแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบและทำแผนการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณจัดให้มีการระดมความคิดของ

บุคลากรเพื่อพัฒนาผลการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (4)สถานศึกษาจัดทำแผนการระดมทรัพยากรโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมและยึดประสิทธิผลที่จะเกิดกับสถานศึกษาและชุมชนเป็นหลัก (5)สถานศึกษามีแนวทางบริหารการเงินดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลังดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีและสามารถเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ (6)สถานศึกษามีการกำกับติดตามหลักฐานการเบิกจ่ายและการจัดทำบัญชีที่โปร่งใส (7)สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนพัสดุและสินทรัพย์ที่เป็นปัจจุบันดำเนินงานตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างพุทธศักราช 2560 ด้วยความโปร่งใส

คำสำคัญ : การบริหารงบประมาณ; หลักธรรมาภิบาล; ผู้บริหารโรงเรียน

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) to study budget management based on the good governance by school administrators of the educational opportunity expansion schools under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 2, 2) to compare budget management based on the good governance by school administrators, 3) to find out the guidelines for budget management based on the good governance by school administrators of the said schools. Samples were the administrators and teachers, totally 285 in number and 10 interviews. The instrument for collecting the data was the questionnaire and quality-verified interview. The data collected were analyzed by the computer program, and the statistical devices composed of Frequency, percentage, mean, standard deviation. The hypothesis was tested with t-test, and One-way ANOVA F-test.

The research results were as follows: 1) budget management based on the good governance by school administrators of the educational opportunity expansion schools under the Roi Et Primary Educational Service Area Office 2 was found, in both overall and individual aspects, to stand at a 'Medium' level. 2) The comparison of the leadership of the school administrator in mention classified by education and working experiences was found to show no difference in both overall and individual dimensions. The statistically significant difference of .05 was found in the comparison in terms of gender. 3) The guidelines for budget management based on the good governance by school administrators as suggested by the responses were: (1) the budget preparation should follow the rules and regulations concerned, be based on the real needs of the schools and provide the opportunity for personnel's participation. (2) The principles of neutrality and transparency should be followed in budget allocation. (3) One in charge of follow-up and audit of budget expending should be appointed, and the brain-storming should be arranged to enhance the

efficiency of budget payment. (4) A plan for resource mobilizing should be set up with participation of all sectors concerned for the benefits of the schools and surrounding communities. (5) The guidelines for monetary management should be specified in compliance with the rules issued by the Ministry of Finance and the annual operation plan, and they should be notified for the public. (6) The monitoring and accounting system should be conducted clearly. (7) The records of premises and materials should be established under the Regulations Governing Procurement 2560(2017).

Keywords : Budget Management; The Good Governance; School Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีกระแสพระราชดำรัสพระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือน ในวันเสาร์ที่ 30 มีนาคม พุทธศักราช 2543 เนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ที่เกี่ยวกับการบริหาร โดยมีใจความตอนหนึ่งว่า “ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จะต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มกำลังความสามารถ ด้วยอุทิศตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังให้การทุกอย่างในหน้าที่เป็นไปอย่างถูกต้องและเที่ยงตรง เป็นกลางด้วยความระลึกรู้ตัวอยู่เสมอว่าการปฏิบัติตัวปฏิบัติงานของตนมีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมืองและของประชาชนทุกคน” (กรมตุลาการ, 2555) หลักธรรมาภิบาลถือเป็นหลักการบริหารงานที่สำคัญและจำเป็นในสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษา และในระดับชั้นประถมศึกษาชั้นต้น ถือเป็นการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานในการที่จะสร้างประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาลให้เกิดแก่เยาวชน ครู ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งถ้าผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาได้นำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างต่อเนื่องและจริงจังแล้ว ย่อมจะเกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการ (พระสุธีศักดิ์ สุภกิจโจ (เชียวหวาน), 2554)

ในปัจจุบันพบว่าการบริหารงบประมาณของสถานศึกษามีปัญหาและอุปสรรคอยู่มาก เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านงบประมาณนั้นจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ระเบียบกำหนดหรืออยู่ในกรอบของกฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้องผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบหรือกรอบของกฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้องมิฉะนั้นแล้วการดำเนินงานจะประสบปัญหาและทันต่อเหตุการณ์จึงจะสามารถบริหารงบประมาณของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และประสบผลสำเร็จได้อีกทั้งยังต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานงบประมาณของสถานศึกษาเพื่อที่จะสามารถปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดหรืออยู่ในกรอบของกฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดีแต่ในปัจจุบันกลับพบว่าสถานศึกษาแทบทุกแห่งยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านงบประมาณการเงินบัญชีพัสดุโดยตรงอยู่จำนวนมาก (ธัญญาลักษณ์ สิงห์แก้ว, 2559) ดังนั้น ในการบริหารงบประมาณในโรงเรียนผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีความเข้าใจในงานอย่างถ่องแท้มีความรอบคอบความละเอียดสามารถจัดสรรงบประมาณได้อย่างลงตัวและที่สำคัญคือการบริหารมีความโปร่งใสยุติธรรมซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารเป็นสิ่งที่ควรศึกษาเพื่อ

นำไปใช้พัฒนาและเรียนรู้การบริหารเพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่พัฒนามนุษย์อย่างแท้จริงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 96 โรงเรียน โดยโรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีการกระจายอำนาจการบริหารตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทำให้สถานศึกษาสามารถบริหารตนเองได้อย่างอิสระ แต่ก็เป็นการระหนกของผู้บริหาร เพราะการกระจายอำนาจเป็นการกระจายทั้งภารกิจและความรับผิดชอบ ทั้งในด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารทั่วไปในการกระจายอำนาจในการบริหารงบประมาณให้สถานศึกษา ถือเป็นภารกิจที่สำคัญภารกิจหนึ่งของผู้บริหาร จากที่ผ่านมาผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้บริหารงบประมาณเอง เพราะต้นสังกัดจะเป็นฝ่ายตัดสินใจ และบริหารจัดการงบประมาณเกือบทั้งหมด จะมอบหมายให้โรงเรียนดำเนินการในส่วนงบประมาณค่าวัสดุเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ปัจจุบันโรงเรียนมีบทบาทในการบริหารงบประมาณด้วยตนเอง ตามขอบเขตภารกิจงาน ได้แก่ 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและ ผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารงานการเงิน 6) การบริหารบัญชี 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ซึ่งลักษณะการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ในปัจจุบันและการใช้จ่ายงบประมาณภายในส่วนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีประสิทธิภาพ ความโปร่งใสและสามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ค่อนข้างน้อยและในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงบประมาณของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสซึ่งผลการวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาให้มีหลักธรรมาภิบาลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อสถานศึกษาขยายโอกาสต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ได้ทราบถึงข้อมูลการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาและได้แนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 26 คนและครูผู้สอนจำนวน 259 คน รวมทั้งสิ้น 285 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie&Morgan, 1970) ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะกลุ่มเป้าหมายที่จะสัมภาษณ์คือ ผู้บริหารจำนวน 5 คน และครูผู้สอนจำนวน 5 คน รวม 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 2 ตอน ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ และมีลักษณะความเที่ยงตรงของเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 เชื่อมั่นเท่ากับ 0.904 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงและขอความร่วมมือ และแจกแบบสอบถามโดยใช้ Google form จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ลงไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานได้แก่การทดสอบค่าที (t-test) และค่าการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's method) และนำผลการสัมภาษณ์ที่ได้มาเขียนเป็นข้อมูลเชิงพรรณนา เพื่อสรุปแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ระดับวิเคราะห์ระดับการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{x}	S.D.	อันดับ	แปลผล
1) ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล	3.39	1.23	1	ปานกลาง
2) ด้านการจัดสรรงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล	3.29	1.28	6	ปานกลาง
3) ด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาล	3.28	1.25	7	ปานกลาง
4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	3.31	1.26	4	ปานกลาง
5) ด้านการบริหารการเงิน ตามหลักธรรมาภิบาล	3.30	1.24	5	ปานกลาง
6) ด้านการบริหารบัญชี ตามหลักธรรมาภิบาล	3.35	1.23	2	ปานกลาง
7) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ตามหลักธรรมาภิบาล	3.34	1.27	3	ปานกลาง
รวม	3.32	1.25	-	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาล ($\bar{x} = 3.39$, S.D. = 1.23) รองลงมา คือ ด้านการบริหารบัญชี ตามหลักธรรมาภิบาล ($\bar{x} = 3.35$, S.D. = 1.23) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาล ($\bar{x} = 3.28$, S.D. = 1.25) ตามลำดับ และเมื่อแยกออกเป็นรายด้าน

1. ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการจัดทำและเสนอของบประมาณของสถานศึกษาด้วยความซื่อสัตย์และสุจริต ($\bar{x} = 3.52$, S.D. = 1.20) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการจัดทำและเสนอของบประมาณของสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดตั้งงบประมาณของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.51$, S.D. = 1.21) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อการเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ ($\bar{x} = 3.19$, S.D. = 1.25)

2. ด้านการจัดสรรงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการดำเนินการจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษาโดยยึดมั่นในกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ($\bar{x} = 3.43$, S.D. = 1.22) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการดำเนินการจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{x} = 3.35$, S.D. = 1.36)

และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณโดยยึดตามข้อตกลงของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = 1.32)

3. ด้านการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีแนวทางการจัดทำแผนการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาโดยยึดกฎระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.40$, S.D. = 1.26) รองลงมา คือสถานศึกษามีแนวทางในการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาด้วยความซื่อสัตย์และสุจริต ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 1.23) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีแนวทางในการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาอันเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.08$, S.D. = 1.20)

4. ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดหาครูหรือบุคลากรในสาขาวิชาที่ขาดแคลนโดยตระหนักถึงประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากร ($\bar{x} = 3.41$, S.D. = 1.28) รองลงมา คือสถานศึกษามีการจัดทรัพยากรและการระดมทรัพยากรเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์และสุจริต ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 1.24) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดหารายได้และผลประโยชน์กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาและกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษาเป็นไปด้วยความโปร่งใสและคุ้มค่า ($\bar{x} = 3.21$, S.D. = 1.27)

5. ด้านการบริหารการเงิน ตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีดำเนินการเบิกจ่ายเงินและปฏิบัติตามแนวทางการรับเงินตามระเบียบกระทรวงการคลัง ($\bar{x} = 3.49$, S.D. = 1.25) รองลงมา คือสถานศึกษามีระบบการยืมเงินตามกระทรวงการคลังกำหนด ($\bar{x} = 3.36$, S.D. = 1.20) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาดำเนินการเบิกจ่ายเงินโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของการบริหารการเงินและมีหลักฐานที่สามารถเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ ($\bar{x} = 3.20$, S.D. = 1.21)

6. ด้านการบริหารบัญชี ตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีระบบและแนวทางในการดำเนินการจัดทำบัญชีการเงินของสถานศึกษาด้วยความซื่อสัตย์และสุจริต ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 1.15) รองลงมา คือผู้บริหารมีระบบและแนวทางในการดำเนินการจัดทำบัญชีทางการเงินของสถานศึกษาโดยยึดกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 1.30) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีแนวทางในการจัดทำบัญชีและทะเบียนรายวันที่ ($\bar{x} = 3.18$, S.D. = 1.22)

7. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาแนวทางในการปฏิบัติและจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษาตามหลักความถูกต้องและซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{x} = 3.53$, S.D. = 1.16) รองลงมา คือสถานศึกษามีการจัดหาพัสดุการกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบพระราชบัญญัติการบริหารจัดการพัสดุภาครัฐปีพุทธศักราช 2560 ($\bar{x} = 3.51$, S.D. = 1.16) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีแนวทางในการควบคุมพัสดุบริหารพัสดุและการเบิกและการจัดพัสดุโดยเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ ($\bar{x} = 3.19$, S.D. = 1.35)

6.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ และประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3 แนวทางในการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาดังนี้ (1) ผู้บริหารสถานศึกษายึดกฎระเบียบในการจัดทำและเสนอของบประมาณ โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วม (2) ผู้บริหารมีความเป็นกลางในการจัดสรรงบประมาณและจัดสรรให้เพียงพอต่อความจำเป็นและจัดสรรอย่างโปร่งใส (3) สถานศึกษาแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและทำแผนการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณจัดให้มีการระดมความคิดของบุคลากรเพื่อพัฒนาผลการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (4) สถานศึกษาจัดทำแผนการระดมทรัพยากรโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมและยึดประสิทธิผลที่จะเกิดกับสถานศึกษาและชุมชนเป็นหลัก (5) สถานศึกษามีแนวทางบริหารการเงินดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลังดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีและสามารถเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ (6) สถานศึกษามีการกำกับติดตามหลักฐานการเบิกจ่ายและการจัดทำบัญชีที่โปร่งใส (7) สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนพัสดุและสินทรัพย์ที่เป็นปัจจุบันดำเนินงานตามระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุศักราช 2560 ด้วยความโปร่งใส

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยเสนอการอภิปรายผลเฉพาะประเด็นสำคัญ ดังนี้

7.1 ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

7.1.1 ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีการจัดทำและเสนอของบประมาณของสถานศึกษาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริตในการดำเนินการจัดทำและเสนอของบประมาณ เพื่อให้ได้งบประมาณมาบริหารจัดการตามความจำเป็นของสถานศึกษา ผู้บริหารมุ่งที่จะทำงานตามหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรมอันจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตติยาส์จจภิมย์ (2561) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณรายจ่ายเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณรายจ่ายเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้แก่ด้านการจัดหางบประมาณด้านการอนุมัติงบประมาณด้านการบริหารงบประมาณและด้านการควบคุมงบประมาณโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับจิราภรณ์ ผันสว่าง (2562) กล่าวว่า นักบริหารมีอาชีพจะบริหารอย่างเป็นธรรมได้จะต้องมีการสร้างธรรมาภิบาลซึ่งเป็นการสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงานและการทำงานในองค์กรพร้อมกับการ

จัดระบบที่สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามสำนึกที่ดีการสร้างสำนึกที่ดีในการบริหารงานและการทำงานในองค์กร

7.1.2 ด้านการจัดสรรงบประมาณพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นได้ว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการดำเนินการจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษาโดยยึดมั่นในกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆอภิปรายได้ว่า ผู้บริหารมีแนวทางการปฏิบัติโดยยึดมั่นตามระเบียบกฎและ กติกาที่ตั้งไว้ ปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรมและนิติธรรม เพื่อมุ่งหวังให้การจัดสรรและบริหารงบประมาณเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรพันธ์ สมน้อย (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

7.1.3 ด้านการติดตามตรวจสอบประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นได้ว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือผู้บริหารมีแนวทางการจัดทำแผนการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาโดยยึดกฎระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษา อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารมีแนวทางที่มุ่งเน้นในการกำกับ ติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้งบประมาณในแต่ละปีการศึกษา ผู้บริหารมีหลักนิติธรรมและคุณธรรมในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับ Gulick (1973) ได้ให้ความหมายว่า งบประมาณ เป็นการจัดทำงบประมาณการวางแผนหรือโครงการใช้จ่ายเงิน การบัญชี และการควบคุมดูแลใช้จ่ายเงิน หรือตรวจสอบบัญชีโดยรอบคอบและสอดคล้องกับ พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์ (2562) กล่าวว่าคุณธรรมและจริยธรรมเป็นคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่ทำให้มนุษย์ต่างไปจากสัตว์ทั่วไป มนุษย์มีคุณธรรมและจริยธรรมที่แตกต่างกัน มีทั้งดี เลวและไม่ดีไม่เลวระดับคุณธรรมและจริยธรรมของมนุษย์แต่ละคนอาจมีติดตัวมาแต่เกิดดีหรือมาพัฒนาได้ในภายหลังจากสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดูและกรอบประเพณี สังคม ทุกคนต่างมุ่งหวังสภาวะแห่งความสมบูรณ์ที่สุดแห่งตนหากผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้หลัก “ธรรมาภิบาล” นี้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

7.1.4 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นได้ว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดหาครูหรือบุคลากรในสาขาวิชาที่ขาดแคลนโดยตระหนักถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาที่ดี มองเห็นความสำคัญของการจัดหาบุคลากรในสาขาวิชาที่ขาดแคลน คำนึงถึงคุณภาพการศึกษาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผู้บริหารมีหลักความรับผิดชอบและใช้หลักความคุ้มค่าในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปนัดดาจิตคง (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ครูมีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

7.1.5 ด้านการบริหารการเงินพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นได้ว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการดำเนินการเบิกจ่ายเงินและปฏิบัติตามแนวทางการรับเงินตามระเบียบกระทรวงการคลัง อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารยึดมั่นในกฎระเบียบในการปฏิบัติงาน ดำเนินงานตามหลักนิติธรรมและคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรนนท์สมน้อย (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

7.1.6 ด้านการบริหารบัญชีพบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นได้ว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือสถานศึกษามีระบบและแนวทางในการดำเนินการจัดทำบัญชีการเงินของสถานศึกษาด้วยความซื่อสัตย์และสุจริตอภิปรายได้ว่า ผู้บริหารมุ่งปฏิบัติตามกฎระเบียบดำเนินงานตามหลักนิติธรรมและคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ มยุรี กลีบสุข (2556) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่าสภาพการบริหารงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2โดยรวม มีการปฏิบัติในระดับมาก โดยด้านการบริหารบัญชีมีระดับมากที่สุด

7.1.7 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์พบว่า การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อจะเห็นได้ว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือสถานศึกษามีแนวทางในการปฏิบัติและจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษาตามหลักความถูกต้องและซื่อสัตย์สุจริตอภิปรายได้ว่า ผู้บริหารมีแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลทรัพย์สินของสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน ดำเนินงานตามหลักนิติธรรมและคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ เกรียงไกร เจริญวงศ์ศักดิ์ (2554) กล่าวถึง หลักนิติธรรมว่า การปกครองประเทศจะใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานและทุกคนเคารพกฎหมาย โดยที่กรอบของกฎหมายที่ใช้ในประเทศต้องมีความยุติธรรม และถูกบังคับใช้กับคนกลุ่มต่างๆอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

7.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

7.2.1 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 แตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมศพงษ์ วงศ์สวัสดิ์และอเนก นอบเผือก (2561) ได้ทำการวิจัย

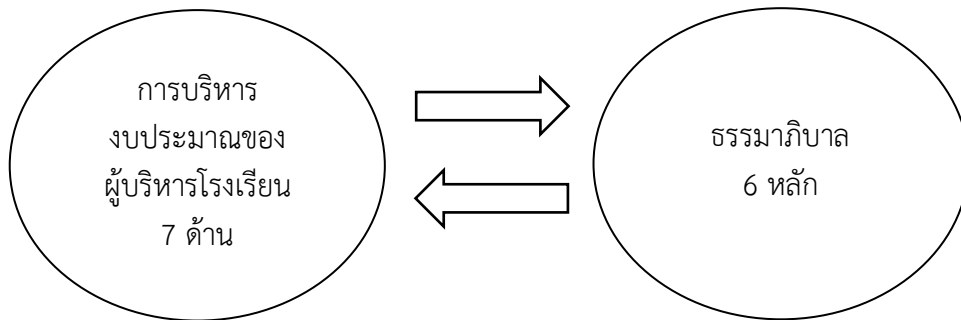
เรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่านางงามอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7.2.2 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ไม่แตกต่างกันไม่เป็นไปตามสมมติฐานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปนัดดาจิตคง (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชผลการวิจัยพบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลำพึงธีรปัญญา (เพ็ญญา) (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันที่มีอายุต่างกันมีตำแหน่งแตกต่างกันประสบการณ์การทำงานต่างกันและมีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้านและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุศักดิ์ สุภกิจใจ (เขียวหวาน) (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.2.3 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ไม่แตกต่างกันไม่เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัยในครั้งนี้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ การิหมีะ หะยืออาชา (2557) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอทุ่งยางแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอทุ่งยางแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาลำพึงธีรปัญญา (เพ็ญญา)(2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยมจังหวัดนครสวรรค์พบว่าจำแนกตามบุคลากรที่มีเพศต่างกันที่มีอายุต่างกันมีตำแหน่งแตกต่างกัน ประสบการณ์การทำงานต่างกันและมีระดับการศึกษาต่างกันพบว่ามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 สรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยได้ดังนี้

จากโมเดลองค์ความรู้ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ในกระบวนการบริหารงบประมาณของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้ง 7 ด้าน มีความจำเป็นที่จะต้องนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาบูรณาการในกระบวนการบริหาร 2) หลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 หลัก สามารถเป็นเครื่องมือตรวจสอบ การทำงานของผู้บริหารและผู้รับผิดชอบ ด้านการบริหารงบประมาณ 3) หน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเงินและงบประมาณ ควรประกาศให้หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางหลักในการบริหารงานขององค์กรและจากองค์ความรู้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแสงเทียน จิตระโชติ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะในการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารควรนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารงบประมาณโรงเรียนทุกโรงเรียนจะมีความเจริญยิ่งขึ้นไป

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ควรมีการพัฒนาในส่วนของการทำงานที่มุ่งผลประโยชน์ส่วนรวม

9.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 บริหารงานควรเน้นในเรื่องการส่งเสริมธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ควรนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการประเมิน การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนและในองค์กรอื่นได้

9.2.2 ควรประยุกต์ใช้เป็นแนวทางสำหรับจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาให้เกิดการพัฒนาการสร้างหลักธรรมาภิบาลในองค์กร และหลักธรรมอื่นได้

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรมีการศึกษาการใช้ธรรมมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านอื่นๆ และของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษ่อื่นๆ

9.3.2 ควรมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

10. บรรณานุกรม

- กรมศุลกากร. (2555). พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ข้าราชการพลเรือนเนื่องในโอกาสวันข้าราชการพลเรือน ปีพุทธศักราช 2549. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564. จาก <http://www.customs.go.th/Conduct/conduct1.pdf>
- การีหมี ะหะยืออาษา. (2557). การบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอยาง่างแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เกรียงไกร เจริญวงศ์ศักดิ์. (2541). ธรรมรัฐภาคการเมือง: บทบาทภาคีเมือง. กรุงเทพฯ : รัฐสภาสาร.
- จิราภรณ์ ผันสว่าง. (2562). ผู้นำกับการเป็นนักบริหารการศึกษามีอาชีพ. มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จีระนันท์ สมน้อย. (2559). แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธรรตพงศ์ วงษ์สวัสดิ์, เอนก นอบเฟือก. (2562). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่านางงามอำเภอบางระกำจังหวัดพิษณุโลก. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 13(1). 129-139.
- ธัญญาลักษณ์ สิงห์แก้ว. (2559). การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปนัดดาจิตตง. (2555). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์. (2562). ภาวะผู้นำเชิงพุทธในองค์กรทางการศึกษา. มหาสารคาม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระมหาลำพิ่ง ธีรปญโญ (เพ็ญภู). (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระสุธีศักดิ์ สุภกิจโจ (เขียวหวาน). (2554). การบริหารการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มยุรี กลั๊บสุข. (2556). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- รัตติยา สัจจภิรมย์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงบประมาณรายจ่ายเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สพป.ร้อยเอ็ด เขต 2. (2564). ข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2564. จาก <http://bigdata.ret2.info>
- แสงเทียน จิตรโชติ. (2560). แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Gulick, L. and Urwick, J. (1973). *Papers on the Science of Administration*. New York : Institute of Public Administration.